



24. april 2024

Vurdering af de samlede økonomiske konsekvenser af jordskredet ved Nordic Waste

Randers Kommune har siden den 19. december 2023 afholdt udgifter som skal afværge skade på Alling Å som følge af jordskredet hos virksomheden Nordic Waste. Der er tale om en særdeles kompleks opgave, hvor de konkrete afværgeforanstaltninger har været – og fortsat er – påvirket af en række helt eller delvist ubekendte faktorer i forhold til blandt andet vejrlig, nedbørsmængder, jordbundsforhold, geoteknik og forureningsomfang.

I 9 dage (perioden 23-31. januar 2024) havde Miljøstyrelsen myndighedsansvaret for opgaven og der blev i den forbindelse indgået en samarbejdsaftale som indebærer, at Randers Kommune fortsatte som operatør på opgaven, idet Miljøstyrelsen betalte kommunen for de afholdte omkostninger forbundet med at udføre arbejder i henhold til samarbejdsaftalen.

Da der ikke kunne opnås sikkerhedsstilling i konkursboet efter Nordic Waste, gik myndighedsansvaret efter Miljøbeskyttelsesloven tilbage til Randers Kommune den 1. februar 2024. Randers Kommune har herefter haft ansvaret og skal afholde alle nødvendige udgifter forbundet med de videre afværgeforanstaltninger.

Den 21. marts 2024 modtog kommunen et tilsagnsbrev fra Miljøstyrelsen, hvor der meddeles Randers Kommune tilsagn om tilskud til afværgelse af skade på beskyttede arter og vandmiljøet i Alling Å som følge af jordskred ved landsbyen Ølst med op til 146,3 mio. kr. (ex. moms). Der er tale om det forventede restbeløb til afværgeindsatsen fra det Aktstykke Folketingets finansudvalg besluttede den 16. januar 2024. I dette aktstykke blev der afsat 195 mio. kr. til statens udgifter forbundet med forebyggelse af overhængende farer for miljøskader og afværgelse af miljøskader som følge af jordskredet. Herudover blev der afsat 10 mio. kr. til Miljøstyrelsens opgaver med tilsyn og administration.

Der kan med tilsagnet gives tilskud til udgifter, som Randers Kommune afholder fra og med den 1. februar 2024 og indtil betingelserne for tilskuddet ikke længere er til stede, dog senest den 31. december 2024.

Økonomi – afholdte udgifter pr. 16. april

Randers Kommune har pr. 16. april 2024 foreløbigt afholdt udgifter vedrørende afværgeforanstaltningerne på i alt 254 mio. kr. (ekskl. moms og som udgangspunkt ekskl. forbrugte timer internt i kommunen). Beløbet fordeler sig på følgende perioder:

Periode	Beløb (1.000 kr.)	Bemærkninger
19. DEC 2023 – 22. JAN 2024	121.500	Udgifter afholdt af Randers Kommune
23. – 31. JAN 2024	41.700	Faktureres Miljøstyrelsen. Beløbet er ikke endeligt opgjort endnu. I beløbet indgår Randers Kommunes interne timeforbrug i perioden (788 timer til 458.000 kr.).
1.FEB – 16. APR 2024	90.800	Bogførte udgifter inkl. modtagne fakturaer der endnu ikke er betalt (15,4 mio. kr.). Udgifterne vil blive faktureret Miljøstyrelsen i henhold til det nye tilsagn om statsligt tilskud.
I alt	254.000	

Randers Kommunes samlede nettoudgifter (inkl. omkostninger forbundet med forbrugte interne timer og afledt produktionstab) vil blive anmeldt som et krav i konkursboet efter Nordic Waste samt overfor virksomheden DSH Recycling (under rekonstruktion). Randers Kommune har pr. 1. april foreløbigt registreret lidt mere end 6.000 interne medarbejdertimer forbundet med afværgeindsatsen.

Samlet afværgeindsats – overordnede forudsætninger og usikkerhed

Jordskredet og mængderne af forurenede spildevand indebærer fortsat overhængende fare for miljøskade - med en mulig betydelig negativ påvirkning af den økologiske tilstand i Alling Å og Randers Fjord – hvis ikke den igangværende afværgeindsats fortsættes og de planlagte yderligere afværgetiltag gennemføres.

Randers Kommune arbejder på den baggrund ud fra en forudsætning om, at indsatsen kan rettelægges og gennemføres som afværgeforanstaltninger i henhold til miljøbeskyttelsesloven § 70 frem til tidspunktet, hvor Alling Å er omlagt og der ikke længere er fare for skade på åen som følge af tilførsel af forurenede overfladevand eller jordskred fra Nordic Waste-området.

Afværge indebærer at kommunen kun gør det der er nødvendigt – og indeholder også en forudsætning om hurtighed i indsatsen. Det indebærer blandt andet, at de normale lovkrav om tilladelser, godkendelser, dispensationer og miljøkonsekvensvurdering (VVM) mv. ikke skal foreligge, før igangsætning af de projekter, som vurderes nødvendige at gennemføre som en del af den samlede afværgeindsats.

Afværgeindsatsen – med tilhørende økonomiske overslag over nødvendige foranstaltninger - er baseret på følgende forståelse af rækkevidden af § 70 i Miljøbeskyttelsesloven:

En efterlevelse af § 70 indebærer,

- a) at Randers Kommune skal sikre, at der ikke sker, eller i en nær fremtid vil ske, en betydelig negativ påvirkning af muligheden for at opnå god økologisk tilstand i Alling Å, Randers Fjord og grundvandet.
- b) at "det nødvendige" i § 70 skal forstås som det nødvendige for at genoprette en vandmiljøtilstand, som sikrer, at Alling Å har sammen mulighed for at opnå god økologisk tilstand som før jordskredet
- c) at "det nødvendige" i § 70 omfatter alle de tiltag som skal gennemføres for at sikre, at Alling Å er ført tilbage til tilstanden før jordskredet.
- d) at "den nødvendige indsats" både er målrettet her og nu afværgeindsatser men også skal omfatte afværgeindsatser, der sikrer, at miljøskaden ikke opstår igen i den nære fremtid.
- e) at indsatsen omfatter sikring af, at der ikke kan opstå jordskred i den nære fremtid.
- f) at Randers Kommune først kan stoppe § 70-indsatsen, når det kan dokumenteres at a) – e) ikke længere er gældende.

Derudover gælder, at i de tilfælde hvor indsatserne kan afvente den tid, det tager at meddele de nødvendige tilladelser, så afventer indsatsen disse tilladelser.

Som indledningsvist nævnt har opgaveløsningen været forbundet med betydelig usikkerhed og en række helt eller delvist ubekendte faktorer. Henover de seneste måneder har Randers Kommune gradvist opnået større viden om mulige løsninger og arbejdet med at indsnævre udfaldsrummet i forhold til mulige scenarier. Kvalificeringen af nødvendige tiltag pågår fortsat, men det er nu muligt at foretage en foreløbig samlet beskrivelse af scenarierne og den forventede økonomi som knytter sig til disse.

De konkrete delprojekter, som knytter sig til scenarierne, er i forskellig grad forbundet med usikkerhed. For alle delprojekter/udgiftsposter er der således lavet økonomiske overslag i form af

udgiftsspænd (lav – høj). De samlede forventede udgifter knyttet til de mulige scenarier nedenfor er således også angivet i tilsvarende udgiftsspænd (lav – høj).

Samlet afværgeløsning – scenarier

Randers Kommune arbejder ud fra et hovedscenarium i forhold til den samlede afværgeindsats. Herudover er der formuleret supplerende scenarier, som først bliver aktuelle, hvis hovedscenariet ikke er muligt at gennemføre.

Afværgeforanstaltningerne består af en række delprojekter (basisscenarium) som enten allerede er gennemført eller fremadrettet skal gennemføres uanset valg af det efterfølgende scenarium. Forskellen mellem hovedscenariet og de øvrige scenarier knytter sig til, hvordan det er muligt at omlægge Alling Å.

BASISSCENARIUM – AFVÆRGE

Overflade-/spildevand:

- Forurenede overfladevand fra Nordic Waste-arealet opsamles i de etablerede bassiner i tilknytning til skadestedet.
- Det forurenede overfladevand køres igennem etablerede rensningsanlæg på skadestedet og det behandlede vand opbevares i særskilt bassin indtil det kan bortskaffes til rensningsanlæg/kloaksystem.
- Ved store nedbørsmængder er der etableret ekstra bassinkapacitet i Assentoft (Virkevangen) som erstatning for den midlertidige brug af Vandmiljø Randers regnvejr-bassiner, som i en periode har været taget i brug.
- Etablering af spildevandsledning og pumpebrønd som kan lede forurenede vand direkte fra opsamlingsbassin ved skadestedet og til kloak/rensningsanlæg. Frem til da behov for kørsel med vand.
- Analyser og prøvetagning vand.
- Der gennemføres afværgepumpning i og foran skredet. Ved at fjerne vand fra skredet stabiliseres jorden.
- Kommende nedlæggelse af renseanlæg på skadested inkl. afskaffelse af filtre, bags mv.

Jord og filler på pladsen og i midlertidigt depot:

- Håndtering af bortkørt jord beliggende i Tirstrup (50 - 60.000 tons)
- Håndtering af jord fra skredfronten og på Gl. Århusvej (ca. 90.000 tons).
- Løbende regulering af jordoverflader i skred inkl. styring af overfladevand på arealet
- Håndtering af filler inkl. tildækning
- Analyser og prøvetagning jord
- Fortsat drift af byggeplads i anlægsfasen – leje af materiel, skurby, sikkerhed og belysning mv.
- Kommende reetablering af inddragede faciliteter inkl. nødvendig jordflytning, oprydning efter bassiner ved skadested, anvendte regnvejr-bassiner og bassinet ved Virkevangen mv.

Alling Å:

- Alling Å er opdæmmet og ledes i særskilt pumpe-/rørledning udenom skadestedet.

Øvrige udgifter:

- Erstatning til lodsejere, dronemålinger, rådgivnings- og konsulentudgifter mv.

Hovedscenarium – omlægning i den eksisterende ådal

I hovedscenariet kombineres basisscenariet ovenfor med en omlægning af Alling Å i et mere østligt forløb i den eksisterende ådal. Dette indeholder følgende delprojekter:

HOVEDSCENARIUM – AFVÆRGE (ALLING Å)

Øvrige udgifter:

- Fjernelse af jord i forbindelse med genetablering af åen i ådalen
- Etablering af "Ny Alling Å"
- Fjernelse af dæmninger, bygværker i oplandet
- Fjernelse af rørføringerne i terræn
- Fjernelse af pumper og energiforsyning, reetablering af areal omkring åen

Omlægning af åen i den eksisterende ådal – i et mere østligt forløb - forudsætter, at skredet er tilstrækkeligt stabilt, så der ikke er risiko for, at et nyt jordskred kan påvirke den omlagte å.

Udover at de enkelte delprojekter i det samlede hovedscenarium i forskellig grad er forbundet med usikkerhed, så er tidsdimensionen en meget væsentlig usikkerhedsfaktor i forhold til den samlede økonomi. Det hænger sammen med, at kørsel med vand samt de etablerede midlertidige rør- og pumpeløsninger, rensningsanlæg mv. er omkostningstungt i drift.

I den mest optimistiske udgave af hovedscenariet opereres der med en forudsætning om, at alle de vigtigste delprojekter er afsluttet og åen er omlagt inden udgangen af 2024. Det indebærer en meget stram tidsplan.

Såfremt det først bliver muligt at færdiggøre omlægningen af åen i 2025, betyder det (isoleret set), alene som følge af tidsforskydningen, merudgifter på omkring 60 mio. kr.

Der er tale om et projekt, som kræver, at jorden i ådalen ikke er for blød/fugtig. Gravearbejdet skal derfor gennemføres henover sommerperioden. Kan projektet ikke gennemføres/færdiggøres hen over sommerhalvåret 2024 vil det derfor betyde en forsinkelse på minimum et ½ år – med heraf følgende afledte driftsudgifter i perioden.

Konsekvenserne af tidsdimensionen er medtaget i det vurderede udgiftsspænd i hovedscenariet, hvor de resterende udgifter forbundet med Alling Å – herunder omlægningen - er sat til en forventet udgift på mellem 51 og 134 mio. kr.

Alternativt scenarium – omlægning via Vissing bæk

Hvis hovedscenariet ikke er muligt at gennemføre, er det bedste alternative scenarium (både økonomisk og miljømæssigt) en omlægning af Alling Å til Vissing Bæk.

Som følge af den juridiske kompleksitet, og det at omlægningen skal gennemføres inde i en anden kommune (Favrskov Kommune), er det Randers Kommunes vurdering, at løsningen forudsætter, at der vedtages en anlægslov.

Projektet kan gennemføres på en af følgende måder (forventet anlægsperiode 1½ år):

- Omlægning af en delstrøm gennem Vissing Bæk, og en pumpeløsning til høje vandføringer. Anlægspris inkl. driftsudgifter ved skadestedet i projektfasen skønnes til ca. 150 mio. kr.
- Permanent omlægning af åen til Vissing bæk. Anlægspris inkl. driftsudgifter ved skadestedet i projektfasen skønnes til ca. 120 mio.kr.

Alternativt scenarium – omlægning af åen igennem bakken øst for skadestedet

Såfremt hverken omlægning af Alling Å i den eksisterende ådal eller via Vissing Bæk er mulig, så skal omlægningen af åen gennemføres igennem bakken øst for ådalen og skadestedet.

Både landskabeligt, teknisk og økonomisk vurderes dette ikke som en god løsning.

Den anslåede anlægspris ved en omlægning af åen ved at grave den ind i bakken øst for Alling ådal ligger i niveauet ca. 350 mio.kr. inkl. drift ved skadestedet i en anlægsperiode på forventet 9 måneder.

For de alternative scenarier vil en forsinkelse af anlægsprojektet indebære en forøgelse af de samlede udgifter på niveau med merudgifterne ved en forsinkelse af omlægningen af åen i den eksisterende ådal.

Samlet afværgeløsning - økonomi

De samlede udgifter forbundet med hovedscenariet i perioden frem til 2026 er oplyst i oversigten nedenfor (ekskl. moms og ekskl. kommunens eget tidsforbrug)¹.

HOVEDSCENARIE (BRUTTOUDGIFTER TIL OG MED 2026)*				
	Mio. kr.	Afholdte udgifter pr. 16/4	Kommende udgifter (lav)	Kommende udgifter (høj)
SPILDEVAND		36,5	75,1	115,0
JORD OG FILLER PÅ PLADSEN OG I MIDL. DEPOT		181,2	41,6	78,4
ALLING Å		31,7	51,3	134,2
ØVRIGE UDGIFTER		4,6	31,5	56,6
SAMLET OVERSLAG - AFVÆRGE		254,0	199,5	384,2
GENETBLERING AF GL. AARHUSVEJ			14,7	25,2
KOMMENDE UDGIFTER I ALT			214,2	409,4
			Samlede udgifter (lav)	Samlede udgifter (høj)
SAMLEDE UDGIFTER (BRUTTO) I ALT			468,2	663,4

*Fra 2027 og frem vil der være afledte driftsudgifter vedrørende afledning af spildevand på 4-7 mio. kr. årligt.

De samlede udgifter forbundet med afværgeindsatsen samt genetablering af Gl. Aarhusvej i hovedscenariet forventes at ligge i spændet 468 – 663 mio. kr. Udgiftsspændet knytter sig som førnævnt til den indbyggede usikkerhed i de enkelte delprojekter samt til tidsdimensionen – hvor hurtigt det er muligt at omlægge Alling Å.

Når afværgeindsatsen er afsluttet, forventes der at være en varig driftsudgift forbundet med afledning af spildevand fra skadestedet på 4-7 mio. kr. årligt. Dette er ikke indregnet i ovenstående tabel, der kun indeholder udgifter til og med 2026.

I ovennævnte beløb er der endvidere ikke indregnet finansiering:

- Forureneren skal betale: Randers Kommune arbejder fortsat ud fra dette udgangspunkt, hvorfor alle kommunens udgifter forbundet med jordskredet (inkl. egne timer og produktionstab) som førnævnt vil blive anmeldt som et krav i konkursboet efter Nordic Waste samt overfor virksomheden DSH Recycling (under rekonstruktion). Tidshorizonten for en afklaring af dette spørgsmål er uafklaret, hvorfor der ikke i de efterfølgende opgørelser er indarbejdet en forudsætning om betaling fra forureneren.
- Betaling fra Miljøstyrelsen vedrørende perioden 23. – 31. januar skal fratrækkes udgiften – beløbet er i øjeblikket opgjort til 41,7 mio. kr. (det endelige beløb forventes at blive ca. 48 mio. kr.)
- Det statslige tilskud på 146,3 mio. kr. kan indregnes som finansiering i 2024 og kan derfor fratrækkes de opgjorte udgifter.

Udgifterne inkl. finansiering fra staten - opgjort for hvert af årene 2024, 2025 og 2026 - kan for hovedscenariet sammenfattes som følger (afrundet til mio. kr.):

¹ I perioden 23-31. januar 2024 hvor Miljøstyrelsen faktureres for udgifterne, indgår der 458.000 kr. vedrørende Randers Kommunes eget tidsforbrug (788 timer).

(mio. kr.)	2024		2025	2026	I alt
	Pr. 16/4-2024	Resten af 2024			
Hovedscenarie Lav (udgifter)	254	166	35	14	468
Hovedscenarie Høj (udgifter)	254	165	193	51	663
Betaling fra MST (forventet)	-36	-12			-48
Statsligt tilskud		-146			-146
Manko (Hovedscenarie Lav)	225		35	14	274
Manko (Hovedscenarie Høj)	225		193	51	469

*Udgifter afholdt i december 2023 er medregnet i beløbet afholdt pr. 16/4-2024

Som tabellen viser resterer der i hovedscenariet en samlet manko (ikke-finansieret udgift) for årene 2024-2026 i spændet 274– 469 mio. kr., som Randers Kommune skal afholde. Heraf er de 121,5 mio. kr. allerede afholdt i perioden frem til den 23. januar 2024.

Et realistisk udfald af hovedscenariet må forventes at ligge i midten af det beregnede udfaldsrum. **Det efterlader en manko (ikke-finansierede udgifter) på i alt ca. 370 mio. kr. hos Randers Kommune.**

Udover ovennævnte er der som førnævnt en efterfølgende varig drift på 4-7 mio. kr. årligt.

Er det ikke muligt at gennemføre hovedscenariet med omlægning af Alling Å i den eksisterende ådal forventes de samlede udgifter at blive en smule større ved Vissing Bæk-løsningen og betydeligt større, hvis det viser sig nødvendigt at omlægge åen igennem bakken øst for skadestedet.

De samlede udgifter til sidstnævnte scenarium (åen igennem bakken) skønnes at øge de samlede udgifter til op omkring 880 mio. kr. og efterlade ikke-finansierede udgifter hos Randers Kommune på ca. 680 mio. kr.

Samlet afværgeløsning – kommunens likviditet

Konsekvenserne af udgifterne for Randers Kommunes likviditet er nedenfor illustreret. Kommunens kassebeholdning i udgangspunktet før Nordic Waste er angivet med en blå linje.

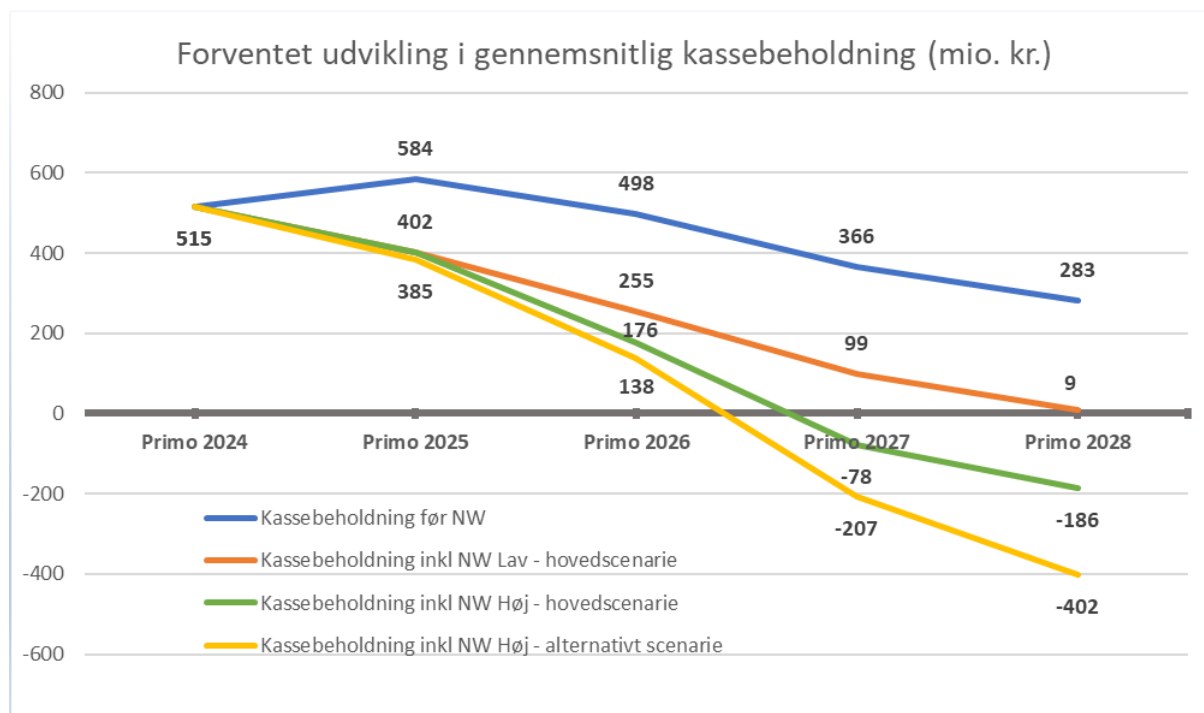
Udgangspunktet er de faktiske daglige likviditetstal på opgørelsestidspunktet og dernæst anvendes kommunens likviditetsbudget for den resterende del af 2024 samt det vedtagne budget for 2025 og frem. Når kassebeholdningen dernæst opgøres eksklusiv Nordic Waste korrigeres for alle faktiske ind- og udbetalinger vedrørende Nordic Waste (fordelt på de relevante datoer). Dermed fås den forventede udvikling i kassebeholdningen eksklusiv Nordic Waste.

Herefter korrigeres kassebeholdningen for den forventede effekt af det netop aflagte regnskab i de kommende år. På baggrund af regnskabsresultatet for 2023 forventes der merudgifter vedrørende kommunens specialiserede socialområde på minimum 45 mio. kr. årligt, ligesom udviklingen i kommunens udgifter til indkomstoverførsler forudsættes at forværre økonomien med i gennemsnit 40 mio. kr. årligt.

Disse korrektioner foretages for at få det mest retvisende skøn over den forventede udvikling i kassebeholdningen de kommende år. Hvis disse forværringer af kommunens likviditet skal undgås – helt eller delvist - forudsætter det alt andet lige, at der politisk træffes beslutninger som kan reducere kommunens udgifter og/eller øge indtægterne.

Når dette udgangspunkt er fastlagt, indregnes nettoeffekten af udgiftsspændet (inkl. statslig finansiering) for det ovenfor beskrevne hovedscenarium, ligesom det alternative 'worst case'-scenarium (åen igennem bakken) medtages for at vise det fulde udfaldsrum.

Resultatet er vist i nedenstående figur, hvor der kun er medtaget udgifter vedrørende afværgeindsatsen og den efterfølgende reetablering af Gl. Århusvej. En efterfølgende arealrestaurering (landskabeligt) er ikke medtaget, ligesom den varige drift (skønnet 4-7 mio. kr. årligt fra 2027 og frem), knyttet til spildevandshåndtering på skadestedet, heller ikke er medtaget.²



Som følge af de allerede afholdte udgifter og den videre forventede udvikling i udgifterne er der ikke større forskel i den likviditetsmæssige virkning af scenarierne i løbet af 2024. Fra 2025 og frem øges forskellen.

Udfaldsrummet for hovedscenariet indebærer at kommunens likviditet forventes helt opbrugt et sted mellem medio 2026 og starten af 2028.

Kommunens likviditet (kassebeholdningen) er i udgangspunktet mere end fuldt disponeret. Tabellen nedenfor viser opsparede (allerede bevilgede) midler i kommunens kassebeholdning som overføres til 2024 i forbindelse med Regnskab 2023.

Disponeret kassebeholdning (mio. kr.)	Ultimo 2023
Nettoopsparing drift og anlægsprojekter jf. R2023	336
Opsparing jordforsyning (jf. R20223)	173
Opsparing Klimabro	109
Disponeret kassebeholdning i alt	618

² Udviklingen i kommunens kassebeholdning beregnes efter indenrigsministeriets kassekreditregel. Det indebærer, at den gennemsnitlige kassebeholdning opgøres som et gennemsnit over de seneste 365 dage. Et kassetræk slår således igennem gradvist – og slår først likviditetsmæssigt fuldt igennem efter et år.

Kassebeholdningen fordeler sig på decentral opsparing i kommunens enheder (børnehaver, skoler mv.), midler afsat til allerede besluttede anlægsprojekter der ikke er igangsat/afsluttet endnu samt allerede bevilgede midler til jordforsyningsområdet (byggemodning, køb af jord mv.).

Endelig er der i kassebeholdningen (ved udgangen af 2023) reserveret 109 mio. kr. som opsparing til opførelse af en ny bro over Gudenåen (benævnt Klimabroen).

Randers Kommune har forpligtet sig til at opføre Klimabroen som en del af den aftale der blev indgået med AP Pension i februar 2022 i forbindelse med dannelsen af Arealudviklingsselskabet Flodbyen. Arealudviklingsselskabet har til opgave at realisere byudvikling på havnearealerne i Randers midtby i forbindelse med, at Randers Havn flytter ud til en nyanlagt havn.

Afsluttende arealrestaurering

Arealrestaurering indebærer afsluttende oprydning og reetablering af det samlede område landskabeligt. De forventede udgifter forbundet med dette skønnes – afhængigt af ambitionsniveauet – at ligge i niveauet 15 – 60 mio. kr.

Disse udgifter er holdt uden for den ovennævnte opgørelse over de økonomiske (herunder likviditetsmæssige) konsekvenser af jordskredet, da behovet ikke er en del af afværgeindsatsen og heller ikke er presserende i forhold til trafikale forhold.

Arealrestaureringen er således forudsat udført på et senere tidspunkt, når de nødvendige forudsætninger for gennemførelsen er tilvejebragt.